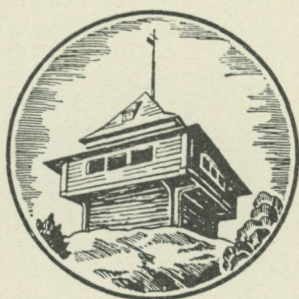

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1943**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

1943

Redaktion:

SIGURD WALLIN · GÖSTA BERG · SIGFRID SVENSSON

Omslaget: Trädgårdsgrindar vid Skogaholms herrgård på Skansen. Grindarna ha medföljt herrgårdens huvudbyggnad vid dess hitflyttning från Närke. Foto Märta Claréus 1942.

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1942

Djuptrycksplanscher och omslag från Nordisk Rotogravyr

RUNSTAV FRÅN VÄRMLANDS FINNBYGDER

Till Nordiska museet har med. dr Jacob Billström bland andra gåvor även överlämnat den å följande båda sidor avbildade runstaven. Dr Billström har ärvt runstaven efter sin fader veterinären Axel Billström som förvärvat den under sin tjänstgöring i Torsby i Värmland i slutet av 1870-talet. Runstaven angives troligen härröra från Östmarks socken. Med staven följde en utförlig handskriven kommentar, författad 1909 av dr Billströms svärfader, den kände runologen lektor Erik Brate. Senare har professor Nils Lithberg haft tillfälle att undersöka staven och som resultat härav har han lämnat ägaren följande 1921 daterade redogörelse:

"Staven är typiskt finsk såväl till form som runor och kalendarium.

1. Formen är fullständigt identisk med en runstaf i Statens Historiska Museum [numera i Nordiska museet, inv.nr 174,911] från Bogens kapellförsamling Värmland, hvilken är daterad ANNO 1764 DEN 31: OCTOBER.

2. Runorna äro af typer som annars anträffas i Finland, på Sveriges Bottniska kust och i de svenska finnbbygdena.

3. Kalendariet är med ett undantag när Åbostiftets. Såsom dettas kännetecken gälla: 1) St. Henriks translation 18/6 vid sidan om martyrdagen 19/1. (De svenska stafvarna hafva i stället för 18/6 Botolfsdagen 17/6). 2) Margaretadagen 13/7, ej som i de svenska kalendarerna 20/7. 3) Annadagen 15/12 ej som i de svenska kalendarerna 9/12. Typiskt finskt är angifvandet af de tre sommarmålsdagarna 14—16 april och de tre vinternätterna 13—15 okt.; å de svenska stafvarna angifves endast en dag Tiburtiusdagen 14/4 och Calixtusdagen 14/10 (någon gång i dess ställe 13/10).

Det enda undantaget från Åbokalendariet är Halvarsdagen 15/5. Denna dag tillhör heller icke de svenska kalendarerna utan enbart de norska, men den förekommer som bemärkelsedag i Bohuslän, i Särna i Dalarna och i Härjedalen, samt träffas dessutom på runstafvar från Värmland och Dalarna."

21 dec. Tomas —

25 „ Juldagen —

1 jan. Nyårsdagen -

6 „ Trettondagen

7 „ Knut —

13 „ Knut —

19 „ Henrik —

25 „ Paulus —

2 febr. Kyndels-
mässan —

15 „ Sigfrid —

24 „ Mattias —

7 mars Perpetua —

12 „ Gregorius —

25 „ Marie
bebådelse —

14 april Tiburtius —

23 „ Georg —

25 „ Markus —

1 maj Valborg —

3 „ Korsmässan —

15 „ Halvar —

18 „ Erik —

25 „ Urban —

12 juni Eskil —

18 „ Henrik —

24 juni Midsommar -

29 „ Petr. o. Paulus

2 juli Marie besöke -

13 „ Margareta —

22 „ Maria
Magdalena —

25 „ Jakob —

29 „ Olof —

10 aug. Lars —

24 „ Bartolomeus

14 sept. Korsmässan -

21 „ Matteus —

29 „ Mikael —

7 okt. Birgitta —

14 „ Kalixtus —

18 „ Lukas —

28 „ Simon o.
Juda —

1 nov. Allhelgona -

11 „ Mårten —

25 „ Katarina —

30 „ Anders —

13 dec. Lucia —

15 „ Anna —

Tecknen åsyfta, lästa från höger till vänster: sommardagarna vid Tiburtius 14—16 april, Georg 23 april, Markus 25 april, Valborg 1 maj och korsmässan 3 maj.

Tecknen åsyfta, lästa från höger till vänster: Erik 18 maj, Urban 25 maj, Eskil 12 juni samt vid yttre kanten Henrik 18 maj.

Tecknen åsyfta, lästa från höger till vänster: Margareta 13 juli, Maria Magdalena 22 juli, Jakob 25 juli och Olof 29 juli.